

juk azokat az eseteket, amelyek jogorvoslati rendszerünk-
höz képest oda el sem juthatnak, hanem valamely alsóbb.
fórumon megrekednek, — holott gyakorlati jelentőségük
néha felér akárhány felsőbbírói döntésével. A budapesti kir.
törvényszék, mint felfolyamodási bíróság 21. Pf. 4607/1932.
számú végzése („Jogesetek a perenkívüli eljárások köré-
ből”, III. évf. 183. sz.) elutasítja a perfeljegyzési kérelmet,
mert az igazoló felzet csak érkeztető bélyegzővel volt alá-
írva és nem volt ellátva sem ügyszámmal, sem az illetékes
kezelőtiszt aláírásával. A döntésben foglalt útmutatást —
amely egyébként teljesen összhangban van a Jüsz. és Tüsz.
16. §§-aival — annak példájára is idézhetném, hogy ügy-
kezelési szabályok esetleg anyagi jogi jelentőségre is emel-
kedhetnek.

Dr. Vági József.

**Szemelvény az 1934. évi részvényjogi bírói gyakorlat-
ból.** A jogrendszernek azt az átalakulását, amely a gazda-
sági rendszer szemünk előtt lefolyó átalakulásával kapcso-
latban és annak okozataként jelentkezik, sehol oly élesen
nem szemlélhetjük, mint a gazdasági élettel legszorosabb
összefüggést tartó hiteljog területén. Az átalakulás hosz-
szas és észrevétlen, — de annál mélyebb. Legérzékenyebb
pontjai a cégjog, a társasági jog és a tisztességtelen ver-
seny. Az átalakulás kettős irányú. Az egyik irányzat a
dogmatikus szabály háttérbe szorítása és áttörése egy a
társadalom gazdasági felfogásában gyökeredző igazságos-
sági principiummal szemben, — a másik — hogy úgy fe-
jezzük ki: a jogviszony eldologiasítása, kiemelése a szem-
benálló felek elszigetelt jogviszonyából s belehelyezése
azon életviszonyok közé, amelynek egyik jelensége.

Az alábbiakban a három jogterület közül a részvény-
jogi gyakorlat néhány esetéről szólunk, amelyeknek aktua-
litást az ad, hogy az 1934. esztendő kiemelkedő döntései
közé tartoznak.

E körben az esetek többsége azokkal a kérdésekkel
függ össze, amelyek a vállalatok liquidációja során merül-
tek fel. Alapítással, alaptőkefelemeléssel, nyereségfelosz-
tással kapcsolatos döntéseket alig találunk. De annál többet,
amelyek a részvénytársaság semmisségét, az igazgatóság
felelősségét, jogcselekményének megtámadhatóságát, a fel-
mentés megadásának jogszerűségét stb. vitatják. Ezeket a
határozatokat általában a szigor jellemzi. A kir. Kúria ál-
talunk is osztott felfogása szerint a r.-t. ügyvitelében a fo-
kozott felelősségérzetnek kell nyilvánulnia. Ezért az ig. ta-
gok nem hivatkozhatnak arra, hogy a r.-t. tisztviselői a
könyveket rendetlenül és szabálytalanul vezették, mert az

alkalmazottak csakis az igazgatóság aktív vezetése mellett folytathatnak tevékenységet. (C. VII. 1160/1933.) A fő-részvényes takarékpénztár által gyakorolt ellenőrzés nem szünteti meg az igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok ellenőrzési kötelességét. E kötelezettségüket megszüntető hatállyal másra át nem ruházhatják (u. o.). Sőt az sem szünteti meg egyéni felelősségüket, hogy saját vállalatuk díjazás nélküli kiküldöttei a vállalat igazgatóságában (u. o.).

Ezt a szigorúságot szolgálja az az intenció is, hogy a felelősségrevonás minél inkább megszabadíttassék az alak-szerűségektől. Az ügyvezető igazgató ellen indított kártérítési perben szükséges felhatalmazást a közgyűlés utólag is megadhatja. (C. V. 1420/1931.) a tényleges igazgatósági tagok is vihetik a pert, ha nem érdekeltek s nem okvetlen szükséges, hogy a K. T. 197. §. szerinti meghatalmazottak megválasztassanak (u. o.). A felmentés megadása nem érinti a jogosultaknak a K. T. 189. §-án alapuló kártérítési igényét. (C. IV. 6220/1931.)

A társadalom gazdasági felfogásának és gazdasági megosztottságának az igazságossági principiummal való összeegyeztetését kísérel meg a C. IV. 3230/1930. sz. ítélet. Azzal az általános szabállyal szemben, hogy az igazgatósági tag részéről az ügyvezetés nem ismerése már önmagában mulasztás — nem állapította meg fenti ítélet a kisgazda ig. tagok kártérítési felelősségét, mikor ők a tőlük szubjektíve elvárható gondossággal fel sem ismerhették a vezérigazgató viszályait. Kétségtelen, hogy a Kúria álláspontja — helyesen — egyébként az, hogy az már önmagában felelősséget megállapítható vétkes magatartás, ha valaki a szükséges előismeretek és hozzáértés nélkül vállalja az igazgatósági tagságot.

Két, a cég- és részvényjog körébe tartozó határozatot kívánunk kiemelni, amelyek egyrészt a bírói gyakorlat jogot teremtő erejét szemléltetik, másrészt igazolják, hogy a felsőbb bíróságunk ítélkezése új jogszabályok kialakulására vezet. VI. 473. számú határozatában kimondotta a Kúria, hogy miután a cégjegyzésből egy igazgatósági tag sem zárható ki, nem ruházható fel az ig. tagok egy része olyértelmű cégjegyzési joggal, hogy csak a már önálló cégjegyzési jogosítvánnyal felruházott tagokkal együtt jegyezhessek a céget. mert a cégnek egyedül való jegyzésére jogosult igazgatósági tag aláírásával a cég már érvényesen jegyezve van és ekként más ig. tag aláírása ahhoz való csatolásának a cégjegyzési hatáskört kifejező és megvalósító jelentősége nincs. Kétségtelen, hogy itt a Kúria nem állít fel új jogszabályt, azonban az ig. tag cégjegyzési jogkörét tisztázza s kifeje-

zésre juttatja azt az elvet, hogy kollektív cégjegyzésről csak akkor szólhatunk, ha a cégjegyzési jogosultsággal felruházottak együttes nyilatkozata által nyilvánul joglétesítő akarat s nem ilyen létesül, ha külön-külön akár fel vannak ruházva a jogosultak cégvezetési joggal, akár nincsenek.

Egyenesen jogalkotó jellegű az a másik határozat, amely szerint a pénzüzetek a bírói felügyelet körében oly alapszabályok alkotására kötelezhetők, amely az évi mérleg közzétételének módját minden vonatkozásban megnyugtatóan határozza meg, esetleg az évi mérleg hírlapi közzétételét rendeli el (C. IV. 1870/1931.). E döntésnél figyelembe kell vennünk, hogy a 632. E. H. szerint nincs oly bírói gyakorlat, amely a r.-t. mérlegének hírlapi közzétételét kötelezően előírna.

Végül kiemelni kívánjuk az év részvényjogi gyakorlataból a C. IV. 1788/1931. 189. sz. ítéletét. Tudvalevőleg a 844. sz. E. H. az igazgatóságot megfosztja ama jogtól, hogy a maga részére díjazást állapítson meg. E szabályt tovább fejleszti az idézett ítélet. Eszerint a közgyűlést illető e jogkört maga a közgyűlés, sőt az alapszabályok sem ruháztatják át az igazgatóságra. Nézetünk szerint az a határozat túlmege a 844. sz. E. H. rációján s a célszerűségi határon. Az alapszabályok ily irányú intézkedése feltétlenül megáll, nem ütközik fennálló szabályba, s a K. T. 174. §-a mellett nem válhat megtorolhatatlan visszaélések forrásává.

A mérlegben 1 pengővel értékelt üzem tekintetében a C. IV. 4327/1931. sz. ítélet a megtámadási keresetnek nem ad helyt, amikor az üzem a megállapítást követő évben tényleg megszűnt. Az ítéletből kiolvasható, hogy az üzem berendezése tényleg többet ért, azonban a mérleg egyenlege, tehát a végeredmény helyes s a fenti igazságossági principiumot nem sérti. A Kúria tehát egyenesen túlteszi magát a törvény szabályán (K. T. 199. §.), sőt túlmege a legújabb tervezeteken (Kuncz Ödön tervezete 1932-ből 81. §.), ha az élet törvénye, a felmerült kérdés a maga egészében mást diktál.

Ezt s a fenti példákat nem azért hoztuk fel, mintha ezzel bármit is, — elsősorban a felsőbírói gyakorlattal jobban egyező jogszabályalkotás szükségét óhajtanánk bizonyítani. Épen nem; vagy legalább is nem e vonatkozásban; ezek az ítéletek számunkra ép azt bizonyítják, hogy az élet az élet esetlegességeihez legjobban simuló szabályoknál is komplikáltabb, amelyet uralni csak az a bölcsesség tud, amely a jogszabályok teljes fegyverzetében a jogszabályt eszköznek tekinti a való élet igazának diadalra jutásában.

H. L.